

10

Podela i oblikovanje teksta uz pomoć naslova, međunaslova i odeljaka

Cilj

Učenici treba da nauče kako da nađu jasne i pogodne naslove, kao i da pregledno podele svoje tekstove na delove. Naslov, podnaslov i podela na odeljke znatno utiču na privlačnost i čitljivost teksta. Ilustracije i prezentacija (layout) teksta su takođe važni, U treba i u tome da se oprobaju.

1. Nalaženje preciznog i privlačnog naslova: didaktičke ideje

3–9. razr.

20 min.

Materijal:
priče u slikama, vesti iz novina i sl.
(v. desno)

Varijante:

- N čita naglas jednu kratku priču i pita učenike koji bi naslov odgovarao priči. Svaki U na papirić zapisuje jedan ili dva predloga. Diskutuju o predlozima: koji naslovi (i zašto) su privlačni, a koji (i zašto) su dosadni?
- N učenicima predstavlja (fiktivni) plan da se napravi jedan plakat, flajer ili prospekt o domovini (ili o glavnom gradu, prirodnim lepotama i sl.). Koji bi naslov ili slogan ovog plakata bio privlačan? (Ako ostane dovoljno vremena, ideju treba sprovesti do kraja.)
- N daje na čitanje jednu priču u slikama, vest iz novina ili kratku priču bez naslova. Zadatak je da U u parovima ili samostalno razmisle o privlačnim i jasnim naslovima. Predloge zapisati na papiriće i zatim o njima diskutovati.
- Diskusija s celim razredom ili po grupama o pitanju: uz koje naslove biste rado pisali tekstove? Smislite zanimljive naslove i teme! Na kraju se diskutuje o predlozima, predlozi se skupljaju i U, po mogućstvu, pišu tekstove.
- Od 4. razreda: N (po mogućstvu zajedno s razredom) skuplja primere atraktivnih naslova knjiga. N istovremeno navodi nekoliko primera dosadnih naslova, recimo „Suzi, dobra devojčica“, „Priča o cveću“ i sl. Raspravlja se o naslovima, U pokušavaju da razumeju i objasne šta neki naslov čini zanimljivim i dobrim, odnosno dosadnim.

2. Podela teksta uz pomoć međunaslova i odeljaka

3–9. razr.

30 min.

Materijal:
pripremljeni tekstovi
(v. desno)

Varijante:

- N priprema dva teksta na po jednom papiru A4 formata (kopije). Tekst A nema naslov i međunaslove i nije podeljen na odeljke. Tekst B (npr. nefikcionalni tekst o nekoj zemlji ili životinji) ima jasan naslov i podeljen je na odeljke s dobrim međunaslovima. Diskusija: zašto je tekst B lakši za čitanje, kakva je uloga međunaslova i odeljaka? Kako bi čitanje moglo biti još lakše (npr. uz pomoć ilustracija)?

	<p>Izlet u stari zamak duhova</p> <p>Strah od perjanog „duha“</p> <p>Put u domovinu pun iznenađenja</p> <p>Piknik kod zatvorskog tornja</p>	
--	---	--

- N đacima daje jednu priču u slikama (4–5 slika). Zadatak: Nađite udvoje privlačan naslov za celu priču i podnaslove za sve slike.
- N đacima daje tekst (maksimalno 2/3 strane) koji nije podeljen na odeljke i nema naslov. Zadatak: Nađite naslov za tekst, podelite ga na pasuse i smislite međunaslove.
- N đacima daje papiriće na kojima su odeljci jedne priče. Zadatak: Složite papiriće po redosledu u celu priču, zalepite papiriće na papir i napišite naslov i međunaslove.
- N daje neku temu, npr. „Referat o našem glavnom gradu“, „Jedna važna ličnost naše kulture“ ili „Moj život u dve kulture“. Zadatak: Ako biste morali da pišete tekst ili pripremite referat na ovu temu, koji naslov i koje podnaslove biste odabrali?
- Eventualni dodatni zadatak: Napišite tekst i podelite ga uz pomoć odgovarajućih podnaslova na najmanje četiri odeljka.

3. Ilustracije i prezentacija kao sredstvo strukturiranja teksta

3–9. razr.

30 min.

- Gorenavedene vežbe mogu bez problema biti proširene pitanjem: kako ilustracije pomažu da neki tekst bude još razumljiviji i čitljiviji? Kakve slike, kakav oblik/prezentacija teksta bi mogle biti od pomoći?
- Svakako treba podstaknuti samostalne pokušaje i eksperimente (i na računaru). Osim sopstvenih ideja, moguće je koristiti, recimo, radne listove koje U sastavljaju jedni za druge nakon pisanja nefikcionalnih tekstova ili referata.

11 Tehnike prerade teksta i samokorekture

Cilj

Đaci treba da nauče kako da prerade i prilagode svoje tekstove. Pritom se, s jedne strane, radi o aspektima sadržaja (razumljivost, logika strukture teksta, privlačnost za čitaoca), a s druge strane o formalnim aspektima (pravopis, sintaksa, pravilni oblici). Brižljivo prerađivanje i prilagođavanje tekstova podrazumeva kompetentnost u rukovanju pisanim tj. standardnim oblikom maternjeg jezika, kao i svest o pisanom jeziku. Prednost treba dati zajedničkoj preradi tekstova a ne individualnoj, jer to na interaktivan način podstiče svest o jeziku i bazira se na resursima dva ili tri učenika koji su korisni za sve.

1. „Pismena konferencija“ (nem. Schreibkonferenz): zajednička prerada tekstova

2–9. razr.

30 min.

Materijal:
pravopisni rečnik

Ovaj interaktivni oblik prerade teksta većina U poznaje iz redovne nastave. Odlično se može primeniti i u nastavi prvog jezika jer jača kompetencije u korišćenju standardnog jezika, kao i svest o njemu.

a) Preduslov je da U napišu jedan tekst (po mogućstvu ne duži od jedne strane). Kad završe s pisanjem, U prvo uče da dobro naglas pročitaju tekst. Zatim traže 1–2 partnera s kojima će preraditi predložak teksta. (Varijanta: N odlučuje o sastavu timova.)

b) U grupama se U smenjuju; prvo jedan drugima polako čita svoj tekst u celini i postavlja sledeća tri pitanja (koja N zapisuje na tablu ili ih daje na papirićima ili kopijama): Jeste li razumeli tekst?, Šta treba jasnije da napišem?, Šta je dobro, a šta ne? Učenik zapisuje ono što su mu rekli drugi članovi grupe.